

Список використаної літератури:

1. Гончаренко, О. М. Дослідження стійкості розвитку підприємства як економічної системи [Текст] / О. М. Гончаренко // Труды Одесского политехнического университета. – 2009. – № 1(33) – 2(34). – С. 242–246.
2. Пластун О.Л. Аналіз кількісних методик прогнозування банкрутства підприємства та обґрунтування необхідності розробки сучасних вітчизняних аналогів [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/181/1/prognoz_plastun.pdf – Назва з екрану.
3. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 № 1576-XII / Верховна Рада України <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1576-12>.
4. Про Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємств та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [Електронний ресурс] / Професійна юридична система. Режим доступу: – <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1077.226.0> – Назва з екрану.
5. Прохорова, В. В. Прогнозування банкрутства як складова антикризового фінансового управління [Текст] / В. В. Прохорова, О.С. Крупчатніков // Економічний простір.– 2009. – №23/2. – С. 103 – 109.
6. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> – Назва з екрану.

В статті проведено аналіз динаміки розміра фінансових результатів українських підприємств за видами економічної діяльності. Предложено створення резервних фондів підприємств на основі прогнозування фінансового стану з позиції можливого банкрутства підприємства.

In the article the analysis of financial results size dynamics of the Ukrainian enterprises is conducted by the types of economic activity. Creation of the systems of accruals of enterprises is offered on the basis of the financial state prognostication by the point of view of the possible enterprise bankruptcy.

Рецензент: к.е.н., доцент Клецова Н.В.
Дата надходження до редакції: 28.03.2012 р.

УДК: 338.3:663.5

СУЧАСНИЙ СТАН ТА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ СПИРТОВОЇ ГАЛУЗІ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

П. Ю. Богданов, аспірант, Сумський національний аграрний університет
Науковий керівник – Л.І. Михайлова, доктор економічних наук, професор

У статті висвітлено питання сучасного стану та розглянуто особливості розвитку спиртової галузі Сумської області. Запропоновано заходи щодо підвищення економічної ефективності функціонування підприємств даного сектору.

Ключові слова: спирт, спиртова галузь, біоетанол, економічна ефективність

Вступ. Після розпаду СРСР та з початком ринкових реформ спиртова галузь, як і багато інших, зазнала змін що не завжди мали позитивний результат. Зокрема, спиртові виробництва України не мали відповідного технологічного забезпечення, як наслідок, не були достатньо конкурентоспроможними на зовнішньому ринку. Відлунням планової економіки було збільшення виробництва, нерідко на шкоду якості продукції [1]. Відсутність досвіду з ефективного управління зовнішньоекономічною діяльністю (ЗЕД) підприємств спиртового сектору також мало негативний вплив на розвиток галузі.

Ефективне функціонування переробних галузей агропромислового комплексу є стратегічним завданням як для України в цілому, так і для Сумської області, яка історично вважалася аграрною. Зважаючи на те, що спиртова галузь є однією з основних ланок переробної промисловості

АПК, питання підвищення ефективності функціонування підприємств даного сектору та забезпечення їх сталого розвитку має пріоритетне значення.

Аналіз основних досліджень. Проблемам функціонування та розвитку спиртової галузі присвячували свої праці вчені, зокрема: З. В. Гевак, Крисальний, О. І. Мельничук, Є. В. Нагорний, О. М. Оніщенко, А. В. Онофрей, Г. М. Підлісецький, В. Г. Пихова, П. Т. Саблук, В. В. Сосницький, В. М. Трегобчук, П. Л. Шиян, О. М. Шпичак та інші. Проте стрімкі зміни в зовнішньому середовищі підприємств спиртової галузі зумовлюють виникнення нових чинників, що впливають на їх стан та перспективи розвитку, а також виникають певні регіональні особливості, які потребують врахування при формуванні підходів щодо підвищення ефективності їх функціонування. Актуальність дослідження полягає також в тому, що вступ

України в СОТ, зону вільної торгівлі з країнами СНД, ЄС вносить корективи в механізми співпраці з іншими країнами, формує нові вимоги щодо конкурентоспроможності вітчизняної продукції.

Мета дослідження. Мета дослідження полягає у проведенні оцінки сучасного стану та визначенні основних напрямків підвищення економічної ефективності діяльності підприємств спиртової галузі Сумської області.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні виробничий потенціал підприємств спиртової галузі України становить близько 60 млн. дал спирту на рік, але завантаженість даних підприємств складає лише 30-35% від можливого [2]. Причиною цьому є певні об'єктивні обставини: моральний та фізичний знос обладнання, не завжди конкурентна ціна на продукцію на світових ринках, обмеженість ринків збуту.

Сьогодні спиртова галузь Сумщини представлена п'ятьма підприємствами-виробниками: ДП „Дубов'язівський спиртовий завод”, ДП „Новосуханівський спиртовий завод”, ДП „Наумівський

спиртовий завод”, ДП „Сумиспирт”, ДП „Попівський експериментальний завод”. Спиртові заводи регіону - державні підприємства що підпорядковуються обласному державному об'єднанню спиртової та лікеро-горілчаної промисловості «Сумиспирт» [3]. Всі зазначені підприємства працюють по зерновій схемі. Загальна потужність – 3670 тис. дал спирту етилового на рік, але на сьогодні безпосередньо спирт етиловий для харчових цілей в незначних кількостях розпочав виробляти лише ДП „Дубов'язівський спиртовий завод”.

Якщо аналізувати динаміку, то виробництво спирту підприємствами Сумської області в абсолютному значенні за останні роки зменшувалось. Поряд з цим доля сумського спирту в загальному обсязі виробництва країни за останні роки також мала тенденцію до зниження з 6,43% в 2003 році до 2,44% в 2010 році. Дані щодо виробництва спирту етилового заводами України та Сумської області за період 2003-2011 рр. наведено в таблиці 1.

Таблиця 1.

Виробництво спирту етилового заводами України та Сумської області за період 2003-2011 рр.

Роки	Виробництво спирту етилового по Україні, млн. дал	Виробництво спирту етилового по Сумській області, млн. дал	Частка виробництва спирту підприємствами Сумської області у загальному обсязі виробництва, %
2003	24,1	1,55	6,43
2004	22,8	1,09	4,78
2005	29,0	1,36	4,69
2006	33,7	1,53	4,54
2007	31,7	1,62	5,11
2008	27,9	1,53	5,48
2009	26,7	0,98	3,67
2010	24,6	0,60	2,44
2011	19,6	-	-

Аналіз діяльності підприємств спиртової галузі області свідчить про тенденції щодо погіршення їх фінансово-економічного та виробничого стану протягом тривалого періоду, зокрема у 2011 році виробництво спирту взагалі було при-

зупинене.

Графічно динаміку обсягів виробництва спирту підприємствами Сумського регіону за період 1990-2011 рр. подано на рис. 1.

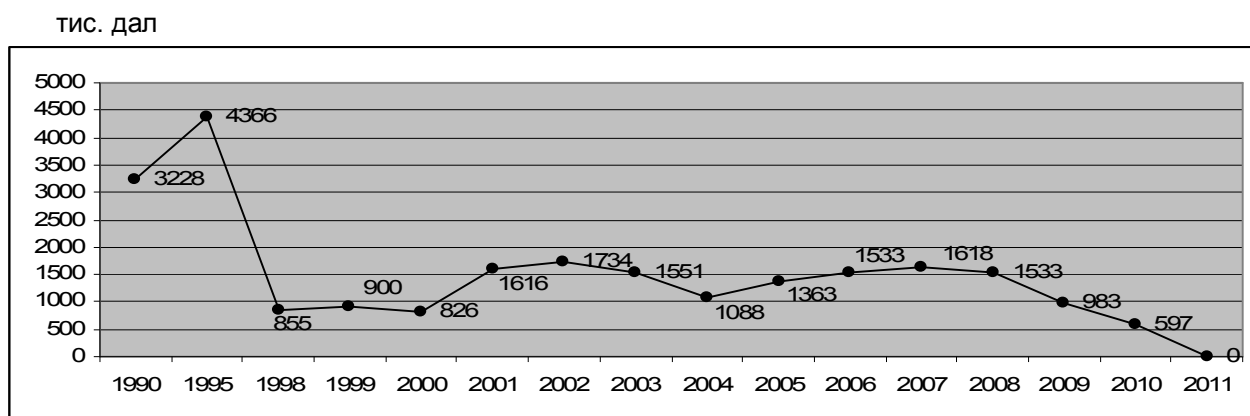

Рис. 1. Динаміка обсягів виробництва спирту підприємствами Сумського регіону за період 1990-2011 рр.

Дослідження показали, що в значній мірі це спричинено проблемами, що притаманні в цілому спиртовій галузі України. Мало місце скорочення

експортних поставок до країн Євросоюзу. Різко зменшились обсяги експорту спирту до Росії, в результаті введення керівництвом останньої у

1996 році заборони ввезення спирту на митну територію РФ. Низька конкурентоспроможність українського спирту не дає достатньої можливості конкурувати з іншими країнами-експортерами: Бразилією, Китаєм, Канадою. Ці фактори також певним чином зумовили зменшення його виробництва вітчизняними підприємствами майже втричі за останні 10 років.

З метою відновлення роботи підприємств спиртової галузі у жовтні 2007 року Урядом України прийнято програму розвитку спиртової галузі на 2007-2011 роки [4]. Програма має на меті збереження виробничого потенціалу спиртової галузі та створення умов для її ефективної роботи за рахунок перепрофілювання частини надлишкових потужностей на виробництво технічного спирту, продукції технічного призначення, біоетанолу, біопалива, організації виробництва біогазу, кормопродуктів на основі післяспиртової барди та реструктуризації неперспективних підприємств.

Основними завданнями даної програми є:

- 1) стабілізація роботи підприємств спиртової галузі за рахунок організації виробництва іншої продукції та припинення діяльності неперспективних підприємств;
- 2) забезпечення стабільного збуту продукції аграрного сектору;
- 3) створення внутрішнього ринку біопалив;
- 4) нарощування експортного потенціалу;
- 5) зменшення залежності держави від імпортованих енергоносіїв;
- 6) покращення екологічного стану довкілля.

Відповідно до програми ДП «Наумівський спиртовий завод», ДП «Попівський експериментальний завод», ДП «Сумиспирт» включено до переліку підприємств, що мають бути перепрофілюваними для налагодження випуску продукції технічного призначення. Дані щодо перепрофілювання виробництва наведено в таблиці 2.

Таблиця 2.

Перепрофілювання виробництва на підприємствах спиртової галузі Сумської області відповідно до програми розвитку спиртової галузі на 2007-2011 роки.

Вид продукції	Назва підприємства	Біогаз	Біопаливо	Біоетанол	Спирт для технічних потреб
	ДП «Наумівський спиртовий завод»	+	-	+	+
	ДП «Попівський експериментальний завод»	+	+	-	-
	ДП «Сумиспирт»	-	+	-	-

У Сумській області протягом 2011 року лише Наумівський спиртовий завод та Попівський експериментальний завод здійснювали виробничу діяльність, та виключно по виробництву рідин технічного призначення. Наумівським спиртовим заводом було вироблено більше 1 млн. дал біоетанолу та на його основі виготовлено 7887 тонн компонента моторного палива альтернативного (КМПА). Попівським експериментальним заводом вироблено 22 тис. дал рідин технічного призначення.

У 2012 року випуск продукції здійснює лише ДП «Наумівський спиртовий завод». За десять місяців поточного року вироблено 747,4 тис. дал біоетанолу, та на його основі 803,7 тис. дал КМПА.

Взагалі для підприємств спиртової галузі України виробництво речовин технічного призначення є досить перспективним. Адже держава має великий потенціал біомаси, придатний до енергетичного використання, зокрема, відходи сільського господарства (солома, качани кукурудзи, лузга соняшника), тверді побутові відходи, що переважно складаються з лігноцелюлози. Сировиною для паливного етанолу може бути також меляса (її обсяги в Україні становлять близько 2 млн. т/рік), зернові культури, картопля, фрукти, спеціальні технічні культури [5].

Важливим аспектом розвитку даних підприємств є налагодження тісних виробничих партнерських відносин з підприємствами нафтогазо-

переробної та хімічної галузей народного господарства.

На сьогодні потенційним споживачем продукції ДП «Наумівський спиртовий завод на території області є Качанівський газопереробний завод, що виробляє низькооктанові бензини. В перспективі можливе налагодження співробітництва з біопаливним заводом компанії «Біохім груп». Дане підприємство – це перший в Україні приватний завод що займається виробництвом спиртовмісних бензинів.

Для ДП «Попівський експериментальний завод» перспективним є налагодження випуску технічних рідин в потоці. Потенційними їх споживачами можуть бути ВАТ «Суміхімпром» та підприємства хімічної галузі міста Шостка. Співпраця надасть можливість хімічним підприємствам запровадити випуск нових видів продукції хімії органічного синтезу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок про те, що спиртова галузь Сумської області переживає нелегкі часи. Позитивна динаміка показників виробництва відсутня. Протягом останніх років відмічається чітка тенденція щодо зменшення частки Сумського виробника у загальноукраїнському виробництві спирту.

Проте, одним з пріоритетних напрямків економічного розвитку підприємств галузі є перепрофілювання останніх на виробництво технічних

речовин і зокрема біоетанолу. Завдяки прийняттю Верховною Радою України закону №10572-1 від 13.06.2012, який передбачає обов'язковість поступового додавання біоетанолу до бензинів що реалізуються на ринку України, перепрофільовані підприємства мають можливість значно збільшити обсяги виробництва та реалізації продукції.

З метою підвищення ефективності функціонування вже перепрофільованих підприємств необхідно розширювати асортимент реалізованої продукції. А саме, орієнтуватись не лише на промислових споживачів, а й запроваджувати випуск роздрібних товарів для населення (присадки до пального, очисники паливної системи двигунів та ін.).

Також, серед напрямків підвищення ефективності функціонування спиртових підприємств можна виділити необхідність ліквідації державної монополії у галузі. Роздержавлення та приватизація дасть можливість одержати додаткові кошти до Державного бюджету. Корпоратизація спиртових підприємств дасть можливість залучити інвестиції у галузь шляхом продажу частини акцій, що належать державі. Це, в свою чергу, дасть можливість переоснастити виробництво, запровадити новітні технології. Крім того, приватизація підприємств, які виробляють спирт, сприятиме надходженню у галузь інвестицій, що в свою чергу дозволить модернізувати значну частину підприємств даного сектору та прискорить темпи економічного розвитку.

Список використаної літератури:

1. Гевак З. В. Сучасний стан та перспективи розвитку спиртової промисловості / З. В. Гевак // Інноваційна економіка. – 2012. - №5. – с.190-193.
2. Нагорний Є. В. Ефективність діяльності підприємств цукрової і спиртової промисловості України / Нагорний Є. В. // Економіка. Фінанси. Право. – 2009. - №3. – с.12-14.
3. В. Мельник. Кризова галузь чи «класий шматок»? [Електронний ресурс] / В. Мельник // Громадянин України. – Режим доступу: <http://gukr.com>
4. Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Програми розвитку спиртової галузі на 2007 – 2011 роки» від 16.10.2007 р. №738
5. В. Калініченко. Аналітична записка «Про стан використання біодизеля та біоетанолу у світі та в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.naer.gov.ua>.

В статті освітлені питання сучасного стану а також розглянуті особливості розвитку спиртової галузі Сумської області. Предложено заходи по підвищенню економічної ефективності функціонування підприємств даного сектору.

The current situation in the alcohol industry of Sumy region is described in the article. The peculiarities of its development are laid out. The author proposes some measures to be taken in order to improve the economic efficiency of enterprises in the sector.

Рецензент: д.е.н., професор Михайлова Л.І.
Дата надходження до редакції: 28.03.2012 р.

УДК 33 (075.8)

НАЦІОНАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ІНТЕРЕСИ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА

В.К. Васенко, д.е.н., професор, ННІ ПМК Харківського національного університету внутрішніх справ

Проаналізовано основні чинники, що формують сучасні національні економічні інтереси України та визначають ступінь економічної безпеки держави. Виокремлено оптимальні варіанти поєднання реалізації національних економічних інтересів із забезпеченням економічної безпеки держави. Внесли пропозиції щодо подальшого забезпечення реалізації національних економічних інтересів із урахуванням реального стану економічної безпеки України.

Ключові слова: національні економічні інтереси, економічна безпека, стратегія національних економічних інтересів, баланс економічних інтересів, національна безпека, національні пріоритети, економічне зростання.

Вступ. Сучасні умови розвитку державності в Україні характеризуються тим, що основним пріоритетом формування незалежної та впливової країни є її економічна могутність та самостійність. Досягнення таких результатів неможливе без чіткого визначення, вивчення та реалізації національних економічних інтересів та економіч-

ної безпеки держави.

Економічні інтереси – це усвідомлена людиною економічна потреба, що пройшла через людську свідомість та виступають носієм економічних відносин і водночас суперечностей в економічній сфері.

Національні економічні інтереси об'єднують